

CONCEPTIA INTEGRATA PRIVIND SECURITATEA NATIONALA A ROMANIEI

INTRODUCERE

Aflat inca in plina desfasurare, amplul proces de transformari radicale care a debutat - atat in plan intern cat si international - in 1989 a modificat structural mediul politico-strategic in care exista si actioneaza Romania. Aceste mutatii au impus cu necesitate abordarea dintr-o noua perspectiva a politicii de securitate a statului roman, precum si elaborarea unei concepii integrate privind securitatea nationala a Romaniei. Finalitatea major a unui atare demers consta in asigurarea - in contextul noilor parametri interni si externi - a identitatii, continuitatii si dezvoltarii statalitatii romanesti, astfel incat Romania sa devina un factor de stabilitate democratica, atat in zona sa imediata de apartenenta, cat si pe continent.

In acceptia contemporana, securitatea nationala integreaza domeniile politic, diplomatic, economic, militar, ecologic, social, cultural, moral si umanitar. Politica de securitate cuprinde masurile si actiunile intreprinse in aceste domenii, masuri si actiuni destinate sa asigure in mod optim mentinerea si consolidarea statului, apararea si promovarea intereselor nationale fundamentale. Ea presupune, in egala masura, un efort sustinut de valorificare si stimulare de catre Romania a tendintelor pozitive din perioada post-razboiul rece, precum si definirea pertinenta a optiunilor de natura sa reduca la maximum impactul negativ pe care l-ar putea avea asupra Romaniei principalul risc actual la adresa securitatii - fenomenele de instabilitate ce caracterizeaza trecerea de la vechea la noua ordine de securitate europeana si internationala, al caror impact intern este amplificat de starea de tranzitie a societatii romanesti.

"Conceptia integrata privind securitatea nationala a Romaniei" cuprinde principiile, obiectivele si directiile fundamentale care definesc politica generala de realizare a securitatii tarii. In elaborarea acestei concepii s-au avut, simultan, in vedere: stadiul si perspectivele de evolutie ale Romaniei, situatia actuala si dinamica previzibila a raporturilor internationale in plan subregional, regional si mondial, riscurile interne si externe de securitate, necesitatea si posibilitatea conjugarii intereselor nationale ale statului roman, privite in perspectiva lor cu interesele altor state sau grupari de state. Totodata, s-au avut in vedere reglementarile din dreptul international, prevederile documentelor pertinente ale O.N.U. si C.S.C.E. - intre care Actul Final (1975) si "Carta de la Paris" (1990) ocupa un loc de prim rang - precum si ale altor tratate si acorduri internationale la care Romania este parte.

1. SITUATIA GEOPOLITICA SI TENDINDELE DE EVOLUTIE ALE ACESTEIA

Ca urmare a prabusirii sistemului comunist est-european si a dezintegrarii U.R.S.S., situatia politico-militara din Europa s-a modificat profund. Odata cu disparitia Tratatului

de la Varsovia, a incetat confruntarea Est-Vest, iar structura postbelica de securitate a continentului - bazata pe echilibrul relativ de putere dintre cele doua blocuri militare opuse - s-a destramat. Drept urmare, pe continent s-a conturat o situatie strategica noua, complexa, caracterizata prin desfasurarea simultana a unor procese contradictorii. In vestul Europei se asista la continuarea procesului de integrare economico-financiara si politico-militara; pe de alta parte, in partea sa centrala si de est - unde se amplifica si se adancesc eforturile de edificare a unor societati democratice - se inregistreaza, simultan, fenomenul dezmembrarii unor state, aparitia unor noi factori de risc si amenintari, precum si a unor conflicte, dintre care unele au capatat deja caracter militar deschis.

Aceasta stare de lucruri justifica pe deplin constatarea ca, practic, Europa se afla la un moment de raspantie ale carui alternative sunt: fie realizarea unei autentice integrari continentale, prin extinderea dezvoltarii economice si a stabilitatii democratice spre est, care sa puna bazele unei Europe unite la acest sfarsit de secol, fie spectrul dezintegrarii, rezultand din extinderea instabilitatii spre vest.

Intre multitudinea factorilor care pot influenta sensul final al acestor procese, se disting cu precadere: mentinerea, si in noile conditii, a actiunii convergente a statelor occidentale; succesul reformei din fostele tari socialiste; capacitatea institutiilor multilaterale de securitate de a controla si rezolva situatiile conflictuale si, desigur, evolutia situatiei din spatiul ex-sovietic. In esenta, insa, se poate spune ca factorul primordial pentru viitorul Europei se va dovedi capacitatea statelor occidentale de a trata noile democratii europene ca parteneri egali in procesul de realizare a stabilitatii si integrarii intregului continent, al carui succes este in interesul tuturor. Edificarea unui astfel de parteneriat cu noile democratii europene va avea, eliminand posibile tensiuni determinate de tratamentul diferentiat, discriminatoriu al acestora, un impact pozitiv si de durata asupra securitatii pan-europene.

In acest cadru geopolitic, complex si fluid, exista o serie de factori favorizanti ai securitatii statelor, pe care Romania isi propune sa-i valorifice in vederea asigurarii propriei securitatii: intarirea rolului Uniunii Europene si a capacitatii acesteia de a influenta pozitiv evolutiile de pe continent, inclusiv prin primirea de noi membri; sporirea, inclusiv ca urmare a extinderii sale progresive spre est, a potentialului Consiliului Europei de a contribui la realizarea obiectivului sau declarat de instaurare a securitatii democratice in Europa; adaptarea NATO la noile conditii din Europa si din lume, inclusiv prin punerea in practica a conceptiei privitoare la "parteneriatul pentru pace", de natura sa-i sporeasca credibilitatea si forta de atractie si sa conduca, in perspectiva, la transformarea sa in factor stabilizator, de securitate egala a tuturor statelor continentului; definirea de catre Uniunea Europei Occidentale (U.E.O.) a propriei identitati si, implicit, sporirea ponderii sale in modelarea politicii europene de securitate; procesul de adaptare a Conferintei pentru Securitate si Cooperare in Europa (C.S.C.E.) la realitatile si exigentele perioadei post-razboiul rece, in conditiile deplinei respectari a decalogului de principii consacrat in Actul Final (1975), a carui valabilitate in noul context european a fost reiterata in "Carta de la Paris" (1990); mentinerea S.U.A. si Canadei ca parti integrante ale viitorului sistem de securitate europeana; preocuparea fata de includerea Rusiei si Ucrainei in respectivul sistem.

In conceptia Romaniei, obiectivul fundamental al tuturor dezvoltarilor si evolutiilor actuale in materie de securitate de pe continent, trebuie sa il reprezinte crearea unui sistem de securitate general-european. In acest scop, este de dorit ca integrarea altor state in structura N.A.T.O. sa nu se faca selectiv; pe de alta parte, se poate considera ca, in masura in care largirea Aliantei Atlantice va fi insotita de completarea principalei sale functii din perioada razboiului rece - aceea de aparare colectiva a intereselor actualilor ei membri - cu noile roluri pe care si le-a autoasumat NATO prin noua sa doctrina strategica, intre care, proiectarea stabilitatii spre est poate fi considerata absolut esentiala, aceasta structura vitala a securitatii europene ar putea dobandi in timp functiile caracteristice unui sistem general-european de securitate. Este de la sine inteles ca un atare proces poate fi favorizat in mod semnificativ de coordonarea si conlucrarea crescanda a Aliantei Atlantice cu celelalte structuri europene si euro-atlantice viabile.

In acest sens, Romania considera ca lansarea "parteneriatului pentru pace" constituie o initiativa majora nu numai pe calea proiectarii egale, neselective, a stabilitatii spre est, ci si un pas important in directia transformarii treptate a NATO in pivotul unui sistem de securitate cu valente general-europene.

Din punct de vedere geo-strategic, Romania poseda cateva atuuri importante, ce deriva din potentialul ei uman si material, din ponderea ei teritoriala si localizarea geografica de-a lungul celei mai importante artere fluviale a continentului, din faptul ca dispune de o deschidere maritima proprie, din afirmarea si recunoasterea ei aproape unanima, ca un factor de echilibru si stabilitate intr-una dintre zonele cele mai framantate ale continentului.

In acelasi timp, insa, ea este afectata de handicapul mai general al apartenentei la regiunea-tampon dintre vestul continentului si spatiul ex-sovietic, precum si de acela, mai specific, al invecinarii actuale cu trei focare de conflict si stari tensionale, cu un ridicat potential exploziv si de extindere, situate in fosta Iugoslavia, in fostul spatiu sovietic - cel mai apropiat geografic de noi fiind nodul tensional din raioanele de est ale Republicii Moldova - si in Orientul Mijlociu.

Fiind situata intr-o zona a carei geografie politica a cunoscut, prin aparitia dupa 1989 a numeroase state noi - dintre care unele au granita comuna cu Romania, iar altele se afla la mica distanta - tara noastra a trebuit sa parcurga, si in acest plan, un proces de adaptare la noile realitati europene. Reperul fundamental al acestei adaptari il constituie promovarea politicii de stabilitate si buna vecinatate care a caracterizat in mod constant conduita internationala a Romaniei.

Unul dintre efectele notabile ale schimbarilor intervenite pe harta politica a fostei Europe de Est este acela ca Romania se invecineaza la est cu un nou stat romanesc independent - Republica Moldova. Existenta sa, evolutiile in directia democratizarii, continuarea actiunilor comune pe linia integrarii sale economice, culturale, stiintifice si in alte planuri cu Romania, concomitent cu asezarea pe baze noi a relatiilor cu statele succesoare ale fostei U.R.S.S., pot constitui, in perspectiva, factori de crestere a securitatii ambelor state, ca si a zonei in care traim.

Sintetizand, situatia Romaniei poate fi, deci, caracterizata prin aceea ca efortul intern de democratizare si de edificare a economiei sociale de piata se desfasoara intr-un

mediu geopolitic si strategic instabil, in conditiile absentei unor aliati certi si/sau a unor garantii formale de securitate, pe care sa se poata conta la nevoie, precum si ale tentintei tot mai vizibile de revenire accentuata la raporturilor traditionale de competitie intre marile puteri. Ca urmare, modul in care functioneaza relatia biunivoca dintre asigurarea securitatii nationale si procesul intern de transformari structurale in toate domeniile vietii sociale are, in aceasta perioada, pentru Romania, o semnificatie cruciala. Caci, pe de o parte, securitatea este indispensabila pentru succesul reformei, iar, pe de alta parte, aceasta din urma reprezinta principalul element de intarire a securitatii nationale.

In aceste conditii, definirea conceptiei de securitate a Romaniei are ca baza de pornire coroborarea parametrilor concreti ai localizarii noastre geo-strategice si geo-politice cu actualii parametri ai situatiei interne. Din aceasta perspectiva, devine evident ca asigurarea securitatii nationale are atat o dimensiune general-europeana - ce consta in integrarea Romaniei in structurile occidentale politico-economice (Uniunea Europeana) si de securitate (N.A.T.O. si U.E.O.), in valorificarea la maximum a avantajelor celor din care facem deja parte (C.S.C.E., Consiliul Europei) si in amplificarea raporturilor bilaterale cu marile puteri - cat si o dimensiune subregionala - determinata de intensificarea conlucrarii bi- si multilaterale cu vecinii si ale state din apropierea Romaniei, in spiritul principiilor directe ale buneii vecinatati, paralel cu mentinerea si perfectionarea premiselor interne ale asigurarii unei aparari suficiente.

Altfel spus, Romania va actiona pentru a-si asigura securitatea nationala prin stabilirea unor raporturi prioritare cu statele si structurile occidentale si mentinerea unor relatii echilibrate si prietenesti cu statele vecine si din imediata apropiere, straduindu-se sa contribuie, totodata, la realizarea - in perspectiva - a unui sistem de securitate general-european.

2. INTERESELE FUNDAMENTALE, PREMISELE SI CONDITIILE ASIGURARII SECURITATII NATIONALE

2.1. Interesele fundamentale ale Romaniei

Dezvoltarea in conditii de stabilitate a Romaniei, pe termen mediu si lung, impun definirea cu claritate a intereselor sale fundamentale. Ele reprezinta pilonii de rezistenta ai edificarii unei societati libere, in care spiritul idealurilor traditionale esentiale ale poporului roman se impletesc cu vocatia sa europeana.

Interesele fundamentale ale Romaniei, care determina politica ei de securitate, sunt:

- dezvoltarea Romaniei ca stat national, unitar, suveran, independent, indivizibil, de drept, democratic si social, prin consolidarea starii de legalitate, de echilibru si de stabilitate sociala, precum si a sistemului sau de relatii externe;
- dezvoltarea unei economii sociale de piata dinamice, viabile si competitive, ca baza de importanta strategica a sporirii avutiei nationale - in conditiile integrarii tot mai active in sistemul economic international - a valorificarii eficiente, in interesul tarii, a resurselor umane si naturale de care aceasta dispune;
- asigurarea prosperitatii generale a societatii romanesti, in masura sa permita functionarea unui sistem adecvat de protectie sociala, libera afirmare a personalitatii

umane, conditiile deplinei exercitari a drepturilor omului si a libertatilor fundamentale ale cetatenilor, inclusiv pentru persoanele apartinand minoritatilor nationale;

- dezvoltarea unei culturi si a unei vieti spirituale consonante cu valorile traditionale ale poporului si cu vocatia sa europeana, afirmarea Romaniei ca izvor de cultura europeana si universală;

- asigurarea vigoriei, sanatatii fizice si morale a tuturor cetatenilor tarii;

- protectia mediului inconjurator, a conditiilor naturale propice desfasurarii unei vieti normale pentru toti cetatenii tarii;

- afirmarea statului roman ca factor de stabilitate pe plan subregional si continental, cresterea contributiei sale la edificarea unui climat de stabilitate si pace pe plan mondial.

2.2. Premise si conditii ale asigurarii securitatii nationale

Concentrarea eforturilor nationale spre realizarea intereselor fundamentale ale tarii, atat in actualele conditii geo-politice, cat si in perspectiva, presupune manifestarea - in aceasta privinta - a consensului national al tuturor fortelor politice si sociale. Interesele statului sunt mai presus de cele ale fortelor politice sau ale altor tipuri de grupari sociale.

Consolidarea - structurala si functionala - a cadrului constitutional-democratic al statului, a autoritatilor publice centrale si locale, a institutiilor publice, precum si a pluralismului politic si social sunt factori esentiali de optimizare a modului in care opereaza sistemul politico-institutional necesar rezolvarii problemelor privitoare la securitatea nationala a Romaniei.

Asigurarea eficientei si continuitatii procesului de reforma economica, structurala, instaurarea economiei sociale de piata, functionarea coerenta a economiei nationale, inclusiv in situatii deosebite (razboi, dezastre naturale sau accidente nucleare) au o importanta esentiala pentru securitatea nationala a Romaniei. Accelerarea procesului de reforma, respectiv reducerea perioadei de tranzitie, va permite reasezarea si consolidarea mai rapida a sistemului economic-national, precum si reducerea costurilor sociale ale tranzitiei.

Extinderea si intarirea relatiilor cu statele democratice occidentale, cu institutiile si organizatiile lor economico-financiare, politice si de securitate, consolidarea si dezvoltarea legaturilor cu tarile din Europa Centrala si de Est, precum si din Balcani si zona Marii Negre, promovarea bunei vecinatati in raporturile cu toti vecinii, ca si participarea la activitatea O.N.U. si a C.S.C.E., vor concura la crearea cadrului favorabil promovarii intereselor nationale fundamentale ale Romaniei in plan subregional, continental si global.

Evolutia situatiei politice si strategice pe continent, mentinerea riscurilor de instabilitate si conflict, in special in zona Balcanilor si spatiul ex-sovietic, impun cu necesitate mentinerea si dezvoltarea componentei militare a securitatii nationale. In acest context, este fundamentala asigurarea unei capacitati optime de aparare a tarii, prin continuarea procesului de modernizare si profesionalizare a armatei, a celorlalte forte din cadrul sistemului national de aparare. Ea vizeaza, in primul rand, aspecte precum organizarea, instruirea si inzestrarea si se va desfasura in conditiile aplicarii prevederilor "Acordului pentru reducerea armamentelor conventionale si efectivelor in

Europa" (C.F.E.), precum si ale acordurilor si tratatelor bilaterale in domeniul capacitatii de aparare, ce sunt sau vor fi incheiate cu statele vecine si cu alte state.

Angajarea Romaniei in transpunerea in practica a "parteneriatului pentru pace" si, in perspectiva, integrarea in structurile euro-atlantice, dincolo de valentele generale ale diminuarii insecuritatii actuale si ale sporirii securitatii in viitor, reprezinta, din acest punct de vedere, o modalitate concreta importanta de crestere a performantelor organismului militar romanesc in indeplinirea misiunilor incredintate, ca urmare a contactului tot mai strans realizat astfel cu organisme similare ale statelor dezvoltate.

3. FACTORII DE RISC PENTRU SECURITATEA NAȚIONALĂ

3.1. Factorii de risc interni

Odata cu incetarea razboiului rece, se constata o modificare semnificativa a spectrului amenintarilor la adresa securitatii statelor din zona noastra. Ca urmare a slabirii lor interne, cauzata inevitabil de angajarea lor intr-un complex proces de tranzitie si reforme structurale, pericolul subversiunii interne tinde sa capete ascendent asupra celui al unei eventuale agresii externe; din perspectiva efectelor, insa, distinctia dintre cele doua tipuri de pericole devine, practic, irelevanta.

Transformarile interne declansate de Revolutia din Decembrie 1989 au propulsat societatea romaneasca intr-un proces complex de restructurare politica, economica, sociala si morala. Acest proces profund constructiv este insotit, in mod obiectiv, de o multitudine de fenomene de eroziune a organismului social, precum si de anumite efecte secundare, greu sau chiar imposibil de prevazut cu anticipatie. Toate acestea, precum si intarzierile in planul identificarii si al descifrarii semnificatiei reale a fenomenelor in cauza, dar mai ales al gestionarii lor - astfel incat sa se previna in timp util posibilitatea ca asemenea fenomene sa impieteze asupra desfasurarii cu succes a efortului de reconstructie nationala si de integrare a Romaniei in structurile europene si euro-atlantice - constituie factori de risc interni la adresa securitatii nationale.

Acestia sunt, in principal, de natura politica, economica, sociala. Direct sau indirect, ei pot slabi capacitatea statului de a-si apara si promova interesele fundamentale.

Declinul productiei, dezechilibrul balantei comerciale, devalorizarea monedei nationale, deficitul bugetar, rata inalta a inflatiei, accentuarea disparitatilor structurale din economia nationala somajul, conduc la erodarea bazei economice si sociale a securitatii nationale.

Costurile sociale generate de tranzactia spre economia de piata - somajul, insecuritatea sociala, insuficienta protectiei sociale, scaderea nivelului de viata al unei mari parti a populatiei s.a. - induc in societate sentimente de nesiguranta, frustrare, apatie etc., favorizand concomitent amplificarea unor fenomene antisociale, ce se stimuleaza reciproc, precum inferactionalitatea, crima organizata, coruptia s.a.

Pe acest fundal social, fenomene precum instabilitatea politica, sociala si criza de autoritate a autoritatilor publice centrale si locale, aparitia manifestarilor extremiste, separatiste, xenofobe, uneori intretinute si stimulate prin agresii informatinale, diverse forme de propaganda si persuasiunii psihologice pot favoriza manifestarea unor tulburari si convulsii sociale, cu efecte grave asupra democratiei constitutionale si asupra posibilitatii de exercitare a drepturilor si libertatilor fundamentale ale cetatenilor.

In asemenea conditii, influentele sau presiunile negative din exterior isi pot gasi mai usor un teren propice de actiune pe plan intern, fapt ce poate afecta unitatea, suveranitatea si integritatea teritoriala a tarii.

Securitatea nationala a Romaniei poate fi afectata si de lipsa de eficienta a masurilor si actiunilor politice destinate instaurarii si aplicarii unui sistem legislativ capabil sa reglementeze optim raporturile sociale generate de noua societate democratica romaneasca.

Eficienta redusa a masurilor de sporire a calitatii asistentei medicale si sistemului educational, diminuarea sporului natural al populatiei, subestimarea traditiilor si valorilor culturale proprii, deteriorarea valorilor morale si spirituale pot slabi capacitatea poporului roman de a reactiona oportun pentru a-si apara si promova interesele, valorile culturale si morale nationale autentice, vocatia sa europeana.

Efecte negative importante au asupra stabilitatii si securitatii sociale aparitia si proliferarea unor noi riscuri si riscuri si amenintari neconventionale. Sustragerile si traficul de armament si munitii, de droguri, migratia ilegala, contrabanda cu diferite produse, violenta de grup si actiunile de tip terorist sunt fapte a caror pericolozitate sociala poate deveni maxima in conditiile scaderii autoritatii si a capacitatii institutiilor publice specializate de a le contracara corespunzator.

Deteriorarea calitatii mediului ambiant, introducerea in tara si folosirea necontrolata si ilegala a deeurilor toxice, degradarea echilibrelor ecologice, producerea de accidente si sabotaje la obiective economice importante inclusiv nucleare, pot afecta securitatea nationala a tarii prin periclitarea, pe termen lung, a insasi sanatatii si conditiilor naturale de viata ale cetatenilor.

Toti acesti factori de risc, la care se pot adauga si altii, pot deveni amenintari grave la adresa securitatii nationale, in conditiile amplificarii crizei sociale si politice interne.

In acest cadru, o influenta negativa o poate exercita lipsa consensului politic national asupra problemelor majore ale Romaniei, asupra cailor si metodelor de solutionare a acestora in spiritul valorilor nationale si europene, precum si lipsa vointei de rezolvare, in interes national si in mod democratic, a conflictelor de interese dintre diferite grupuri sociale.

3.2. Factori de risc externi

Transformarile structurale ce marcheaza actualmente evolutia mediului international atat pe plan general-european, cat si in zona politico-strategica de apartenenta a Romaniei - au modificat si spectrul factorilor de risc externi. Cu toate ca, asa cum s-a aratat, riscul unei agresiuni armate externe s-a diminuat considerabil, persista inca pericole generate de presiuni si imixtiuni din afara, indreptate impotriva suveranitatii, independentei, integritatii si unitatii nationale a Romaniei.

Principalii factori globali de risc se circumscriu exploziei nationalismelor si rivalitatilor nationale, exacerbarii tensiunilor etnice si intolerantei religioase, precum si fragilitatii situatiei genrale a tarilor aflate in stadiul tranzitiei.

Pentru securitatea nationala a Romaniei este de importanta fundamentala dezvoltarea si consolidarea unui sistem stabil de relatii externe. In acest sens, pierderea unor pietre traditionale, care reprezentau si surse importante de materii prime strategice, greutatile in echilibrarea schilmburilor comerciale cu statele dezvoltate,

crearea unor zone preferentiale de influenta financiara si comerciala mentin si pot accentua dezechilibrele intre nivelele de dezvoltare ale statelor din Europa Centrala si de Est.

Perpetuarea unei asemenea stari de lucruri afecteaza coerenta procesului de reforma si poate avea consecinte negative asupra securitatii economice a tarii.

Manifestarea unor tendinte revizioniste, de punere in discutie a frontierelor statornicite prin tratate internationale constituie un factor de instabilitate de prima marime.

Accentuarea presiunilor si actiunilor externe vizand acordarea de drepturi colective min oritatilor nationale, manifestarea unor tendinte favorabile automatizarii artificiale a unor zone pe criterii etnice, tendinte ce contravin prevederilor constitutionale si ale documentelor internationale pertinente in materie la care Romania este parte, pot conduce la situatii care sa aduca atingeri grave Romaniei, ca stat national, unitar si suveran. Perceperea distorsionata în strainatate a evolutiilor interne, a dificultatilor cu care se confrunta tara noastra în procesul tranzitiei, precum si necristalizarea înca a unei conduite convergente a tuturor fortelor politice au alimentat si mai pot alimenta manifestarea unor retineri fata de România.

Aparitia si agravarea unor conflicte dexchise sau a altor forme de tensiune, precum si existenta unor zone cu indici ridicati de instabilitate politica si militara in proximitatea Romaniei sporesc riscurile de insecuritate ale tarii. Evolutia incerta a situatiei din teritoriile ex-sovietice poate conduce la scaparea de sub control a armamentelor nucleare aflate in acest spatiu geografic, la anulara angajamentelor de dezarmare asumate de statele succesoare ale fostului imperiu sovietic, precum si la diseminarea necontrolata a armelor de nimicire in masa si conventionale, sau chiar la extinderea unor stari conflictuale intre aceste state si,pe teritoriul national al Romaniei.

Conflictul din zona fostei Iugoslavii poate cunoaste o extindere si inafara cadrului de derulare actual, inclusiv prin jocul de interese al unor state ce s-ar considera avantajate de eventuala accentuare a instabilitatii in Balcani; o evolutie de acest gen in sudul granitelor sale ar crea o situatie dificila inclusiv pentru Romania.

Starile tensionate, crizele majore din zonele vecine Romaniei pot primejdui stabilitatea interna prin aparitia unor valori masive de refugiati si prin consecintele economice ale intreruperii relatiilor cu unele state, fie ca urmare a conflictelor, die ca efect al pierderilor provocate de respectarea unor decizii ale organismelor internationale din care tara noastra face parte.

Modificarea echilibrului strategic stabilit prin "Acordul privind reducerea armamentelor conventionale si efectivelor în Europa (C.F.E.), determinata de favorizarea discriminatorie, directa sau indirecta, a accesului la tehnologie si echipament militar de vârful al unor state din zona geo-strategica în care este dispusa România poate avea implicatii importante asupra securitatii nationale a tarii. Ea poate conduce la declansarea unei curse subregionale a înarmarilor, în special din punct de vedere calitativ, cu scopul de a modifica raporturile de forte avute în vedere prin acordul C.F.E., conform unor criterii strategice valabile la nivelul anilor 89-90.

Evoluția procesului de reforma structurală a societății românești poate fi serios afectată de recrudescența unor acțiuni externe care vizează denigrarea țării, vehiculează concepții și teorii de natură să lezeze integritatea țării, demnitatea poporului român, spiritualitatea și credința sa stramosească, care, în calitatea lor de valori cardinale ale dăinuirii românești, reprezintă piloni de seamă ai statalității noastre.

4. STRATEGIA SECURITĂȚII NAȚIONALE

4.1. Scopul general al strategiei securității naționale Scopul general al strategiei securității naționale îl constituie promovarea și apărarea intereselor fundamentale ale României, asigurarea libertății de acțiune a statului român în relațiile cu celelalte state - în condițiile unei lumi în continuă schimbare, caracterizată de accentuarea interdependentelor - și integrarea țării, în perspectiva, în structurile europene și euro-atlantice.

4.2. Principii generale

Elaborarea și aplicarea strategiei securității naționale constituie dreptul exclusiv al autorităților publice abilitate ale statului român.

În politica de apărare a securității naționale și în raporturile cu celelalte state, România înțelege să spere și să respecte principiile și normele dreptului internațional, unanim recunoscute de comunitatea mondială.

În promovarea și apărarea intereselor sale fundamentale, România va acționa prioritar prin mijloace politice, diplomatice, economice, culturale, adaptate permanent la realitățile subregionale, regionale și mondiale. Mijloacele militare vor constitui o modalitate de acțiune de ultimă instanță și vor fi folosite numai în scopul apărării țării împotriva unei eventuale agresiuni.

Ansamblul măsurilor și acțiunilor întreprinse de statul român prin politica sa de securitate națională face parte integrantă din procesul general de cooperare și creștere a securității în Europa.

România va conlucra activ cu instituțiile și organizațiile europene, euro-atlantice și mondiale (Uniunea Europeană, Consiliul European, U.E.O., N.A.T.O., C.S.C.E., O.N.U.), în vederea asigurării unei baze solide împlinirii aspirației sale la pace și prosperitate, a integrării în perspectiva în acele organizații viabile din care nu face încă parte. Profund interesată în întărirea încrederii și securității în zonă și pe continent, precum și pe plan mondial, țara noastră va participa activ la adoptarea și aplicarea de noi măsuri în aceste domenii.

În acțiunile vizând asigurarea securității sale naționale, România va dezvolta, totodată, raporturi de colaborare, bună vecinătate și prietenie cu statele din jurul său, va colabora cu celelalte state participante la C.S.C.E. și la Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică (COCONA), precum și în cadrul "Parteneriatului pentru Pace", cu statele participante la actualul "Forum de Consultări" al Uniunii Europene Occidentale, pentru accelerarea procesului de constituire a viitorului sistem de securitate general-europeană.

România este pregătită să participe cu efective militare în cadrul forțelor O.N.U. de menținere a păcii (valorificând, în acest sens, ofertele existente și altele noi de pregătire și antrenare a propriilor unități de menținere a păcii, respectând principiul neparticipării

la asemenea actiuni pe teritoriul unor state, precum si la alte actiuni internationale umanitare, de înlaturare a consecintelor unor calamitati sau catastrofe naturale.

Vital interesata in mentinerea raporturilor de forte strategice la nivele cat mai joase, Romania aplica masurile convenite pentru reducerea fortelor armate conventionale. Statul român nu detine, nu produce, nu va produce si nu va procura pe nici o cale arme nucleare, chimice sau bacteriologice si coopereaza pe plan international pentru neproliferarea unor asemenea arme de nimicire în masa si a mijloacelor de transport la tinta ale acestora.

Modalitatile , instrumentele si domeniile de riposta ale statului roman in cazul atingerii intereselor sale nationale fundamentale vor fi adecvate naturii si intensitatii amenintarilor si vor fi aplicate pana la restabilirea totala a drepturilor legitime care i-au fost lezate.

4.3. Resursele securitatii nationale

Resursele securit\\jii na]ionale sunt constituite din capacit\\jile [i posibilit\\jile statului rom\\n de a-[i sus]ine [i promova interesele na]ionale fundamentale. Ele sunt de natur\\ politic\\, diplomatic\\, economico-financiar\\, informa]ionale, de siguran]\\ [i ordine public\\, social-culturale, morale, militare [i de alt\\ natur\\.

Este de datoria autorit\\jilor publice [i institu]iilor specializate ale statului s\\ sesizeze amenin]rile [i pericolele la adresa intereselor na]ionale, s\\ evalueze c\\ile [i metodele de contracarare a acestora, s\\ sus]in\\ material [i uman ac]iunile destinate asigur\\rii securit\\jii t\\rii, s\\ opera]ionalizeze, \\n ap\\rarea intereselor statului rom@n, forme [i metode de ac]iune adecvate realit\\jilor mediului intern [i interna]ional, precum [i posibilit\\jilor materiale [i umane ale]\\rii.

Garantarea securit\\jii na]ionale a Rom@niei solicit\\ un proces continuu de identificare a resurselor necesare, de stabilire a priorit\\jilor \\n realizarea [i utilizarea lor, precum [i a c\\ilor de compensare a insuficien]ei unor resurse.

4.4. Directii fundamentale de actiune

4.4.1. Politico-diplomatice

Stabilirea, mentinerea si dezvoltarea relatiilor politico-diplomatice ale României cu alte state, vizând interesele nationale fundamentale, a procesului de democratizare a societatii românesti si a tranzitiei la economia de piata, constituie directia externa prioritara în asigurarea securitatii nationale a tarii.

Dezvoltarea relatiilor cu Statele Unite ale Americii si statele vest-europene, consolidarea si adâncirea legaturilor deja stabilite cu structurile europene si euro-atlantice - N.A.T.O., U.E.O., Uniunea Europeana, Consiliul Europei - asigura cadrul politic adecvat promovarii intereselor fundamentale ale României.

Statul roman se pronunta pentru integrarea in N.A.T.O. - atunci cand se va trece in mod practic la extinderea spre est a Aliantei Atlantice - simultan cu alte state din zona sa de aparenta, considerand ca o eventuala largire selectiva a acestui organism ar amplifica, mai degraba decat ar rezolva, problemele de securitate cu care sunt sau pot fi confruntate statele din aceasta parte a continentului. Se poate aprecia, in acest sens, ca

- pentru actuala etapa - formula realizarii "Parteneriatului pentru Pace", avansata in cadrul N.A.T.O., evita conturarea unor dezechilibre riscante, deschizand, in schimb, posibilitati crescute de cooperare practica in vederea consolidarii stabilitatii si securitatii europene. Romania doreste sa valorifice la maximum, inclusiv in directia sporirii compatibilitatii cu N.A.T.O., oportunitatile oferite de aceasta deschidere. Aproximarea de N.A.T.O., in perspectiva integrarii, impreuna cu asocierea Romaniei la Uniunea Europeana si parteneriatul cu Uniunea Europei Occidentale - vizand, de asemenea, dobandirea in viitor a statutului de membru al celor doua structuri - sunt parte nemijlocita a preocuparii tarii noastre de a se crea un mediu politico-strategic favorabil asigurarii stabilitatii si cresterii securitatii pe continent si, totodata, a propriei securitati nationale.

Promovarea unei politici de buna vecinatate cu statele din zona noastra, sprijinirea rezolvarii pe cale pasnica a conflictelor, in primul rand a celor din imediata apropiere a Romaniei, asigura baza subregionala a garantarii securitatii nationale.

Intensificarea relatiilor multilaterale cu Republica Moldova, promovarea procesului de integrare economica, legislativa, culturala si in alte planuri, sunt menite sa contribuie la strangerea legaturilor firesti dintre cele doua state romanesti.

Participarea, alaturi de state din zona, la activitatea unor organisme subregionale, politice si economice - nou create sau revitalizate, incluzand statele riverane Marii Negre, tarile balcanice sau pe cele dunarene, eventual si alte state interesate - constituie parghii importante ale valorificarii - atat in propriul interes, cat si al partenerilor Romaniei - a avantajelor pozitiei sale geostrategice, precum si ale consolidarii statutului tarii noastre de factor de stabilitate subregionala.

Totodata, pozitia internationala a Romaniei se va consolida si ca urmare a legaturilor cu tarile din Orientul Mijlociu - in special cu China si Japonia -, America Latina si Africa, legaturi care reprezinta componente ale unei politici externe active si deschise.

Activitatea in cadrul O.N.U. - organizatie cu valenta universala, aflata ea in cadrul unui proces de remodelare interna, determinat de amplele si profunde transformari inregistrate pe plan mondial - are menirea, nu numai de a materializa politica externa de larga deschidere practicata de Romania, ci si de a salvagarda interesele - inclusiv de securitate - ale statului roman, tinand seama de rolul important ce revine, in primul rand, Consiliul de Securitate in reglementarea conflictelor internationale.

Extinderea cooperarii internationale in domeniul protectiei drepturilor omului, inclusiv ale persoanelor apartinand minoritatilor nationale, si al solidaritatii umane, in primul rand in context european, este atat o conditie cat si o garantie a edificarii unei autentice societati libere si democratice in Romania. Statul roman respecta si aplica, in mod consecvent, tratatele si acordurile internationale privitoare la drepturile persoanelor apartinand minoritatilor nationale, etnice, religioase si lingvistice, in deplin respect al principiului conform caruia, tot ceea ce este bun pentru Europa, in aceasta privinta, este bun si pentru Romania.

Intensificarea activitatilor pentru dezvoltarea legaturilor cu romanii care traiesc in afara granitelor si implicarea acestora dintre ei, care dovedesc sa o faca, in efortul de transformare democratica, de consolidare, sub toate aspectele, a economiei sociale de

piata si de crestere a potentialului stiintific, tehnic si educational al tarii, ca si de promovare a intereselor noastre nationale pe plan international, constituie un factor de catalizare a procesului de transformari structurale din Romania ;i, totodata, o premisa a refacerii unitatii spiritualitatii romanesti, faramitata de evolutii istorice contrare intereselor Romaniei. Cultivarea atasamentului afectiv si spiritual al romanilor sau al originarilor din Romania fata de tara noastra se va face in deplinul respect al loialitatii acestora fata de statele ai caror cetateni sunt.

4.4.2. Economico-financiare

In actualele conditii interne si internationale, componenta economica a securitatii nationale capata o importanta decisiva.

Pe plan intern se va actiona pentru dezvoltarea unui sistem economic eficient, cu o structura echilibrata, capabila sa asigure cetatenilor tarii o calitate corespunzatoare a vietii.

Dezvoltarea economica sanatoasa a tarii va trebui sa asigure, totodata, mijloacele materiale si financiare necesare sistemului national de securitate si functionarii eficiente a tuturor componentelor sale. Pastrarea independentei de decizie asupra utilizarii resurselor materiale, precum si asupra ramurilor economice de importanta strategica, este de insemnatate fundamentala pentru securitatea nationala.

Asigurarea functionarii sistemului economic, atat a componentelor productive, cat si a caror informational-decisionale, in situatii deosebite (razboi, catastrofe naturale si ecologice) este o conditie esentiala pentru prezervarea securitatii nationale a tarii.

Suportarea costurilor necesare apararii tarii este o indatorire a tuturor cetatenilor Romaniei. Autoritatile publice centrale si locale, agentii economici cu capital public si privat vor adopta masurile necesare pentru sustinerea materiala si financiara a apararii tarii. Natura si limitele acestor obligatii sunt reglementate de Constitutia Romaniei si de legi speciale.

Mentinerea si dezvoltarea infrastructurii economice necesare asigurarii nevoilor de aparare este o obligatie a autoritatilor publice centrale si locale, precum si a institutiilor publice specializate care au atributii si competente in acest domeniu.

Dezvoltarea cercetarii stiintifice si tehnologice care contribuie la cresterea calitativa si cantitativa a potentialului stiintific al tarii este de o importanta vitala pentru dezvoltarea economica si sporirea potentialului de aparare al Romaniei.

In plan international, Romania va actiona pentru integrarea in sistemul economic european si mondial, in conformitate cu optiunile politice asumate, avand in vedere eliminarea riscului de paralizare a acelor elemente ale sistemului economic, vitale pentru securitatea nationala.

4.4.3. In domeniul protectiei sociale

In stransa interdependenta cu evolutiile proceselor politice, economice si social-culturale, protectia sociala reprezinta o componenta fundamentala a politicii de securitate de care depinde stabilirea interna a tarii.

In politica sociala trebuie sa se aiba in vedere evaluarea realista a formelor de risc, a nevoilor cetatenilor, precum si gradul de acoperire a acestora cu resurse materiale si

financiare, in concordanta cu disponibilitatile tarii, astfel incat cetatenii sa nu fie in situatia de a nu beneficia de facto de drepturile lor sociale.

Politica in domeniile ocuparii fortei de munca, veniturilor si consumului populatiei, locuintelor, conditiilor de munca si protectiei muncii, asistentei sociale si ocrotirea sanatatii, invatamintului etc. trebuie sa asigure respectarea drepturilor fundamentale ale omului, un nivel de viata decent pentru toti cetatenii tarii.

Securitatea nationala a Romaniei depinde de asigurarea si imbunatatirea treptata a sistemului legislativ, a ofertei de pe piata muncii, de sprijinirea plasarii fortei de munca, de reglementarea regimului de imigrare-emigrare pe baza conventiilor internationale si a clauzelor de reciprocitate, astfel incat sa nu fie afectata protejarea sociala corespunzatoare a fortei de munca nationale.

Protectia persoanelor afectate de riscuri sociale - somaj, boala, invaliditate, accidente de munca, boli profesionale, greutati familiale s.a. - contribuie la limitarea si inlaturarea tensiunilor sociale ce pot avea efecte negative asupra securitatii nationale.

4.4.4. Social-culturale

Directiile principale de actiune in sfera culturii nationale trebuie sa aiba in vedere patrarea si amplificarea patrimoniuului national, ca parte a celui european si universal, crearea conditiilor materiale si spirituale necesare liberei manifestari a ideilor, asigurarea accesului liber la cultura al tuturor tarii, indiferent de apartenenta politica, categorie sociala, convingeri religioase, nationalitate, sex si varsta, protejarea si promovarea activitatii creatoare si a autenticelor valori cultural-artistice nationale.

In acest plan, un factor important pentru stabilitatea si securitatea Romaniei il reprezinta asigurarea - la nivelul standardelor general-acceptate pe plan european - a protectiei drepturilor culturale pentru persoanele apartinand minoritatilor nationale, aceasta avand drept complement firesc datoria lor de a fi loiale statului roman.

Securitatea nationala a tarii depinde si de realizarea unui standard cultural ridicat pentru intreaga societate, de o politica adecvata in domeniul invatamantului de toate gradele si in alte domenii educationale, stimulandu-se dezvoltarea patriotismului, a devotamentului si loialitatii fata de patria comuna a tuturor cetatenilor sai, a atasamentului fata de valorile nationale, de cultura si civilizatia faurite de poporul nostru in cursul multimilenarei sale istorii, precum si a spiritului de sacrificiu si a hotararii de a apara interesele fundamentale ale Romaniei.

Tezaurul cultural al Romaniei, in care se impletesc armonios unitatea si diversitatea, este un vector important al comunitarii cu lumea, al afirmarii vocatiei pasnice si constructive a tarii noastre. Ca parte a culturii europene, cultura noastra nationala a evoluat si va evolua intr-un permanent dialog cu aceasta.

Stimularea mediatizarii in tara si in strainatate a valorilor spirituale romanesti a adevarului despre istoria poporului roman si facilitarea circulatiei pe plan national a valorilor culturii universale, precum si difuzarea spiritualitatii si culturii nationale in mediile diasporei romanesti, in regiunile locuite de populatii romanofone vor contribui la perceperea corecta a realitatilor romanesti pe plan international si la cresterea sprijinului in promovarea intereselor nationale fundamentale.

4.4.5. In domeniul sigurantei nationale

Activitatile din domeniul sigurantei nationale vor avea in vedere asigurarea capacitatii operationale a serviciilor de informatii - respectiv culegerea si analizarea datelor si informatiilor referitoare la evenimentele ce ar putea ameninta securitatea Romaniei - ca si actiunea lor conjugata in vederea anticiparii acestora si a pregatirii unui raspuns in timp util, pentru ca, impreuna cu celelalte institutii publice ale statului, cu atributii in domeniul securitatii nationale, sa contribuie la apararea si promovarea intereselor fundamentale ale tarii.

In conditiile evolutiei contradictorii a mediului intern si international, cunoasterea si evaluarea amenintarilor ce vizeaza siguranta nationala, apararea secretului de stat si a intereselor economice nationale creeaza conditii pentru prevenirea si eliminarea surprinderii strategice in acest domeniu.

Pentru securitatea nationala a tarii, o importanta majora o are informarea corecta si oportuna a factorilor de decizie ai statului roman, cu competente in dispunerea si aplicarea masurilor de prevenire si contactare a amenintarilor la adresa securitatii nationale, protectia contrainformativa a structurilor de putere si a procesului de decizie politica impotriva difuzarii neautorizate a informatiei si a spionajului.

Prin masurile si actiunile specifice, prevazute de lege, se va urmari cunoasterea intentiilor si actiunilor intreprinse impotriva intereselor nationale ale Romaniei, apararea institutiilor, proprietatii, a activitatilor si persoanelor oficiale fata de actele de diversiune sau de terorism.

In acelasi timp, este necesara armonizarea efortului informativ national cu actiunile serviciilor similare din alte tari, precum si dezvoltarea colaborarii cu acestea, in vederea asigurarii unei informari reciproce cat mai complete si corecte, care, eliminand suspiciunea, sa contribuie la intarirea increderii reciproce si la indepartarea factorilor destabilizatori in plan zonal.

4.4.6. In domeniul ordinii publice

Actiunile privind asigurarea ordinii publice vor urmari aplicarea legii, respectarea drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului prevazute de Constitutia tarii si in documentele internationale pertinente la care Romania este parte.

In activitatea de asigurare a ordinii publice se va avea in vedere respectarea suprematiei legii, prin stricta sa aplicare si combatere ferma a oricaror tulburari aduse ordinii publice.

Actiunile specifice in domeniul mentinerii ordinii publice se vor desfasura numai in limitele teritoriului national. Acestea vor viza cu prioritate prevenirea si combaterea fenomenului infractional, protejarea cetatenilor, a proprietatii private si publice.

Pentru asigurarea unei eficiente sporite in prevenirea si combaterea unor fenomene noi, cum ar fi traficul si imigrarea ilegale, organele competente romanesti vor colabora cu organismele nationale din alte tari, precum si cu cele internationale abilitate in acest scop.

In conformitate cu cerintele statului de drept, intrebuintarea fortelor de ordine publica se va face controlul autoritatilor publice constitutionale, asigurandu-se transparenta activitatii, in limitele prevazute de lege si conventiile internationale.

Interventia cu trupe pentru restabilirea legalitatii constituie masura extrema la care se apeleaza diferentiat si gradual, conform legii. Folosirea fortei, inclusiv a unor unitati

ale armatei se realizeaza in cazurile in care sunt puse in pericol grav valorile fundamentale definite de Constitutie, in limitele stipulate de actele normative in vigoare, exclusiv in scopul restabilirii ordinii constitutionale, concomitent cu desfasurarea actelor de procedura legala.

Asigurarea unui statut social demn al personalului angajat in sistemul ordinii publice va contribui la cresterea prestigiului si autoritatii institutiei in relatiile cu cetatenii tarii.

4.4.7. Apararea armata

Pentru realizarea scopului strategic al securitatii nationale, Romania dispune si isi va mentine in continuare propriul potential militar necesar apararii armate a tarii.

România este hotărâta sa-si apere prin mijloace militare interesele nationale fundamentale lezate de agresor, în primul rând prin propriile forte, dar va considera oportun sprijinul politic, economic sau militar din partea statelor sau organismelor internationale care îi sustin cauza.

Participarea la aliante militare bi sau multilaterale, coroborata cu colaborarea pe linie militara cu alte state - inclusiv în cadrul "Parteneriatului pentru Pace" - constituie o garantie importanta a asigurarii securitatii nationale, atât în mod direct, cât si indirect, prin intermediul perfectionarii instrumentului militar românesc.

Apararea armata a tarii va fi realizata in conformitate cu prevederile Constitutiei Romaniei, Cartei O.N.U. si dreptului international. Ea se desfasoara sub conducerea si controlul autoritatilor publice constitutionale ale Romaniei.

Scopul politic general al apararii armate a Romaniei impotriva oricarei agresiuni il reprezinta garantarea suveranitatii, a independentei si a unitatii statului, a integritatii teritoriale si a democratiei constitutionale.

Organizarea si pregatirea apararii nationale se realizeaza, in timp de pace, pe baza principiului "suficientei pentru aparare".

Statul român nu considera nici un stat existent ca potential inamic. In nici o împrejurare România nu va declansa prima actiuni militare împotriva altor state si nici nu va permite folosirea teritoriului sau pentru astfel de acte.

Apararea armata se organizeaza pe intreg teritoriul tarii. Dislocarea si reorganizarea armatei vor asigura capacitatea de lupta si disponibilitatile operationale necesare ripostei ferme impotriva unei eventuale agresiuni, din orice parte ar veni aceasta.

Fortele armate ale Romaniei sunt constituite pe principiul serviciului militar obligatoriu, cat si pe baza de voluntariat. Prin sistemul de pregatire a populatiei tarii pentru aparare se asigura si calitatea corespunzatoare a rezervistilor, in paralel cu continuarea profesionalizarii armatei - care este un obiectiv prioritar.

Principala sursa de inzestrare a fortelor armate o constituie productia interna de aparare. Autoritatile publice centrale si institutiile publice ale statului au obligatia sa protejeze si sa sustina material si financiar capacitatile economice nationale destinate productiei speciale. Pentru completarea tipurilor de armament si tehnica deficitare, precum si pentru realizarea complementaritatii - cu alte state - in domeniul inzestrarii, tinand seama si de integrarea Romaniei in structurile europene si euro-atlantice de securitate, se vor initia programe de productie pe baza de cooperare cu parteneri externi, precum si achizitii din import.

Procesul de restructurare a forțelor armate are în vedere adaptarea acestora la nevoile de apărare ale României, derivate din contextul geo-strategic subregional și regional, precum și realizarea, inclusiv în acest plan, a compatibilității cu structurile militare europene și euro-atlantice.

4.5. Conducerea activităților privind securitatea națională

Conducerea activităților de realizare a securității naționale constituie un atribut exclusiv și inalienabil al organelor constituționale ale statului român. Acestea au dreptul de a decide în toate problemele care privesc prezervarea intereselor fundamentale și garantarea valorilor supreme ale națiunii.

Sistemul organelor de conducere din domeniul securității naționale este constituit în baza prevederilor Constituției României și reflectă voința politică a statului român de a-și garanta, în orice împrejurare, suveranitatea, independența și unitatea națională. El se compune din: Parlamentul României, Președintele țării, Guvernul și alte organe ale administrației publice centrale și instituții publice cu sarcini în domeniul securității naționale.

Unitatea de concepție, coordonare și conducere în domeniul garantării securității naționale se exercită de Consiliul Suprem de Apărare a Țării - autoritate a administrației publice centrale, prezidată de Președintele României, supusă controlului parlamentar. Activitatea de conducere în acest domeniu trebuie să asigure unitatea de concepție și continuitatea deciziei, fiind în măsură să adopte operativ măsurile necesare pentru asigurarea securității țării, inclusiv să angajeze, la nivel maxim, resursele statului pentru realizarea și prezervarea intereselor naționale ale României.

